

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Inscrycja od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Niemce. — Szwecya i Norwegia. — Rosya. — Turcya. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 18. listopada. Dnia 17. listopada 1856 wyszła i rozszlana została z c. k. galicyjskiej drukarni rządowej we Lwowie Część VIII. Oddziału I. z r. 1856 dziennika rządowego dla okręgu administracyjnego c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Ta część zawiera:

- Nr. 130. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 14. lipca 1856, mocą którego zaprowadza się opodatkowanie od spirytusowych płynów gorzelnianych w Lombardzko-Weneckiem królestwie i Tyrolu z Vorarlbergiem, na zasadach istniejących w innych krajach koronnych.
- Nr. 131. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 15go lipca 1856, obowiązujące w tych krajach koronnych, w których działa prowizoryczny regulamin adwokatów z dnia 16. sierpnia 1849 r. nr. 364 Dziennika praw państwa, o sposobie ściągania kosztów połączonych z urzędową działalnością izby adwokatów i jej wydziałów.
- Nr. 132. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 20go lipca 1856, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, o pozwoleniu składania potrzebnej praktyki do egzaminu na urząd sędziowski, względem przydzielonych władzom policyjnym przestępstw przy sądach powiatowych (stolicowych, preturach).
- Nr. 133. Rozporządzenie ministrów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości z dnia 22. lipca 1856, o kompetencji urbaryalno-sądowej, względem położonych w dystryktach Jazygii i Kumanii gmin Tarna-Eörs, Pusztá-Monostor, Kerekuduar, Abattyan i Janoshida.
- Nr. 134. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 25go lipca 1856, obowiązujące w krajach koronnych: Węgrzech, Kroatyi, Sławonii, województwie Serbskiem z Banatem Temeskim i Siedmiogrodzie, względem postępowania przy odbiorze przysięgi od wyznawców wiary izraelskiej.
- Nr. 135. Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 27. lipca 1856, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, wyjąwszy Pogranicza wojskowego, względem ostrożności, jakie zachowane być mają przy pakowaniu i rozsyłaniu fabrykatów palnych za potarciem.
- Nr. 136. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 27go lipca 1856, obowiązujące w całej objętości cesarstwa, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, względem wykonania wydanych przez wielko-książęco-badeńskie sądy wyroków w cywilnych sprawach spornych.
- Nr. 137. Rozporządzenie ministerstw sprawiedliwości i finansów, tudzież najwyższej władzy rachunkowo-kontrolnej z dnia 28. lipca 1856, obowiązujące w krajach koronnych Galicyi, Krakowa i Bukowiny, z instrukcją o kasowym postępowaniu z majątkiem sierót, kurandów, tudzież depozytowym.
- Nr. 138. Rozporządzenie ministerstw sprawiedliwości i finansów, tudzież najwyższej władzy rachunkowo-kontrolnej z dnia 28. lipca 1856, obowiązujące w krajach koronnych Węgierskim, Kroatkim Sławońskim, w Województwie Serbskiem wraz z Banatem Temeskim i w Siedmiogrodzie, dotyczące terminu, kiedy nastąpić winno zarządzone w §§. 7. i 27. instrukcyi o kasowym postępowaniu z majątkami sierocińskimi i kuratelskimi z dnia 4go listopada 1854 r. (nr. 297 Dziennika praw państwa), przesyłanie odpisu księgi poleceń złożenia i odbioru, tudzież zurnalu do buchalteryi rządowej.
- Nr. 139. Rozporządzenie nadkomendy wojskowej, ministerstwa spraw wewnętrznych i ministerstwa skarbu z dnia 22. lipca 1856, mocą którego obwieszoną zostaje instrukcja do przeprowadzenia przepisu o zastępstwie w służbie wojskowej.
- Nr. 140. Rozporządzenie nadkomendy wojskowej i ministerstw spraw wewnętrznych i skarbu z dnia 23. lipca 1856, obowiązujące we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem Pogranicza wojsko-

wego, względem uczynionego najwyższem postanowieniem z dnia 13. lutego 1856, reangazowanym wedle prawa z dnia 23. grudnia 1849, ochotnikom przyznania odprawy z kapitałem.

Nr. 141. Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu z dnia 28. lipca 1856, obowiązujące w królestwie Galicyi i Lodomeryi, w Wielkiem Księstwie Krakowskiem i Księstwie Bukowińskiem, mocą którego w skutek najwyższej uchwały z dnia 16. lipca 1856, uregulowanem zostaje postępowanie z onemi z byłego dominikalnego stosunku wynikającymi pretensjami i sporami, które nieznalazły załatwienia w drodze uwolnienia gruntowego.

Nr. 142. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 23. lipca 1856, obowiązujące w królestwie Lombardzko-Weneckiem i Tyrolu z Vorarlbergiem, o wykonaniu postanowień rozporządzenia z dnia 14. lipca 1856, (nr. 130 Dziennika praw państwa) w przedmiocie pobierania podatku konsumcyjnego od wypalanych płynów spirytusowych.

Czerniowce, 29. października. Tutejsze sąsiedzkie gminy Stare i Nowe Mamajesty, Rewna, Burdej i Strifeckij Kut obowiązały się dobrowolnie w zamiarze założenia trywialnej szkoły w włości Nowe Mamajesty do następujących składek:

1. Przyjmują na siebie rzeczone gminy *in solidum* zobowiązanie we włości Nowe Mamajesty wystawić budynek szkoły, składający się z wielkiej izby szkolnej i z dwóch mniejszych izb na pomieszkanie nauczyciela, następnie kuchnię i drewnię z twardego materiału.

2. Na uposażenie kazdoczesnego nauczyciela, tudzież na pokrycie innych wydatków szkolnych odstąpiły rzeczone pięć gmin na utworzenie stałego funduszu szkolnego z subskrybowanych swoich kwot na pożyczkę państwa w roku 1854, tak znaczne częściowe kwoty na wieczne czasy, że przezto utworzył się ogółowy kapitał w znacznej kwocie 7425 złr. m. k., którego 5% procenta wynoszą 371 złr. 15 kr. m. k. rocznie.

3. Te same gminy obowiązały się następnie sprawić z własnych zasiłków wszelkie potrzebne sprzęty, i oddać je do użytku szkoły.

C. k. rząd Bukowiński poczytuje sobie za szczególniejszą przyjemność ten godny naśladowania przykład podać niniejszem do wiadomości publicznej.

Wiedeń, 13. listopada. Dnia 14. listopada wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i będzie rozszlany LII. zeszyt dziennika ustaw państwa.

Zeszyt ten zawiera:

Nr. 208. Traktat państwa między Austryą i Sardynią z 19. czerwca 1856, względem połączenia lombardzkich i sardyńskich kolei żelaznych, w którymto zamiarze wymieniano obustronne ratyfikacye 24. lipca 1856 w Wiedniu.

Nr. 209. Rozporządzenie ministerstw sprawiedliwości i handlu, tudzież naczelnej komendy armii z 22. września 1856, prawomocne we wszystkich krajach koronnych, włącznie z Pograniczem wojskowym, którem się wydane pod dniem 5. kwietnia 1853 nr. 60 dzien. ustaw państwa, dla koronnego kraju arekksiestwa Austrii poniżej Anizy rozporządzenie względem przesyłania sądowych rezolucyi pocztą za recepisą zwrotną, rozciąga na wszystkie inne kraje koronne, na Pogranicze wojskowe i na przesyłki przez sądy wojskowe.

Nr. 210. Dekret ministerstwa finansów z 3. listopada 1856, tyczący się upoważnienia kontrolowego urzędu w Neuhaus w Czechach, do poboru cła wchodowego od przybywających pocztą towarów, które już na innym urzędzie celnym pociągnięte były pod rozpoznanie wewnętrzne.

Nr. 211. Dekret ministerstwa finansów z 6. listopada 1856, tyczący się przemiany deklaracyjnego urzędu w Hlgersdorf na poboczny celny urząd IIgiej klasy.

Nr. 212. Dekret ministerstwa sprawiedliwości z 11. listopada 1856, prawomocny we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem wojskowego Pogranicza, którem się obwieszcza wydane najwyższem postanowieniem z 22. paźdź. 1856 objaśnienie §. 49 ustawy z 3. maja 1853, nr. 81 dziennika ustaw państwa, względem kary za przyjęcie upominków ze strony osób sądowych.

Sprawy krajowe.

(Ułaskawienia. — Ulgi komunikacji z Prusami. — Koncesje nowych kolei.)

Wiedeń, 19. listopada. Jego c. k. apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem z 31. października uwolnić najfaskawiej od sekwestru majątku wychodźców politycznych Conte Teodoro Lechi i Nobile Guglielmo d'Onigo, a wygnancowi politycznemu Pietro Raffaelli dozwolić oprócz tego bezkarnego powrotu do c. k. państw austriackich.

— Pod względem pogranicznego handlu między c. k. państwami austriackimi, a w szczególności Krakowskiego okręgu z kr. pruską prowincją Szląska, postanowiono na mocy wysokiego dekretu Jego Excelencyi szefa naczelnej władzy policyjnej następujące przepisy: Dla niepodjeżdżanych mieszkańców włości, położonych na samej granicy między Austrią i Prusami, nie potrzeba żadnej legitymacji policyjnej do handlu w pogranicznych włościach pruskich; do dalszego handlu wewnątrz ces. austr. pogranicznego okręgu, to jest o ile chodzi o administracyjny okręg Krakowski, i na przeciąg czterech tygodni, dostateczne są certyfikaty albo rewersa legitymacyjne, wydane przez c. k. dyrekcję policyjną i przez kompetencyjne c. k. urzędy powiatowe, a dla poddanych pruskich wydane przez przynależne urzędy landrathowskie blankiety, podpisane przez magistraty, dominia albo urzędu finansowe dla osób pojedynczych. Każdy ces. austriacki poddany, który chce bawić w państwach pruskich, ma się wylegitymować paszportem wydanym przez c. k. prezydium krajowe albo też książką wędrowną. Wszystkie dla podróży do pruskich państw wydane legitymacje, należy za przestąpieniem granicy przedłożyć król. pruskim pogranicznym urzędom celnym, a tam, gdzie są zaprowadzone władze policyjne, tym władzom do widymowania.

— *Gazeta wiedeńska* pisze: Dwa lata upłynęło, odkąd administracja skarbową w zamiarze przychylenia jak można najprędzej wszystkim krajom koronnym dobrodziejstw komunikacji kolei żelaznych, podała koncesyę na kolej żelazną z dnia 14. września 1854 sposobność i wskazała duchowi przedsiębiorczemu nowy kierunek w sprawie ułatwienia komunikacji, a ogłoszeniem w gazecie wiedeńskiej z 12. listopada 1854 austriackiej sieci kolei żelaznej otworzyła wolne pole dla tych usiłowań.

Oczekiwania te uwieńczone zostały skutkiem pomyslnym. Środki pieniężne tak krajowe jak i zagraniczne, wnoszone przez najznaczniejszych kapitalistów świata handlowego, wpływały obficie dla wzięcia udziału w budowie kolei żelaznych, przy czem ze strony administracji skarbowej zagwarantowano procenta i unormowanie kapitału, a poruszone i wskazane środki pomocnicze krajów szczęśliwych, któremi ciągnąć się będzie kolej żelazna, każą się oprócz tego spodziewać znaczniejszych jeszcze korzyści.

Tym sposobem stanęły po danej koncesyi w dziwnie krótkim czasie najważniejsze linie sieci kolei żelaznej, a nadto podano już prośby i o inne koncesye po części dla uzupełnienia sieci wspomnianej, części zaś dla wytknięcia nowych linii.

Te tak spieszenie po sobie następujące przedsięwzięcia większego rozmiaru sprowadziły potrzebę przysposobienia znacznych kapitałów, a brak pieniędzy, jaki czasy najnowsze dał się czuć na giełdach europejskich musiał koniecznie wyrzucić wpływ niepomyślny i na rozwój tych przedsięwzięć.

Administracja skarbową zwracając ciągle uwagę swoją na powszechny stan stosunków pieniężnych, nie może wprawdzie odkładać wykonania ważnych dla całej monarchyi zamierzeń co do spiesznego założenia sieci kolei żelaznej, lecz niezaprzecza i temu, że stosunki terażniejsze nie są tak pomyslnie, by rozpocząć nowe tego rodzaju przedsięwzięcia, i nadaniem nowych koncesyi na budowę kolei żelaznej bardziej jeszcze pogorszyć stan stosunków pieniężnych na giełdach.

Niewstrzymując przeto tych przedsięwzięć, względem których negocjacje już ukończono, lub które są przedmiotem zamierzonej umowy z rządami obcymi, odłoży administracja skarbową do czasu sposobniejszego stanowcze postanowienia swe co do tych projektów, które nie doszły jeszcze do większego rozwoju i co do nowo zamierzonych przedsięwzięć. Tymczasem przejdą wydane akcye w posiadanie stałe i powiedzie się zapewne nagromadzić kapitały potrzebne do rozpoczęcia i silnego poparcia nowych przedsięwzięć.

(Dalszy ciąg nowej ustawy o małżeństwie.)

Dodatek II.

Oddział drugi.

O postępowaniu w sprawach małżeńskich.

V. O rozdziale co do stołu i łoża.

§. 205. Pożycie małżeńskie stanowi przedwstępny warunek do dopełnienia obowiązków w skutek małżeństwa przyjętych: a zatem tylko w przypadkach przez prawo kościelne oznaczonych, względnie zaś tylko w formie przez prawo kościelne przepisanej, zniesione być może.

§. 206. Oboje małżonkowie mogą znieść pożycie małżeńskie za obopólnem zezwoleniem w tym celu, aby oboje albo jedno z nich wstąpiło do zakonu przez Stolicę świętą potwierdzonego, lub aby mąż przyjął święcenia kapłańskie. Czy i pod jakimi warunkami jedna strona w stanie świeckim pozostać może, orzec należy podług ustaw kościelnych.

§. 207. Jeżeli jeden z małżonków dopuści się cudzołóstwa, drugiemu służy prawo domagać się dożywotniego rozdziału co do stołu i łoża, chyba że cudzołóstwo pochwalił, na takowe zezwolił,

lub przez swoją winę dał do niego powód, albo sam się cudzołóstwa pierwszej dopuścił. Utraca to prawo, jeżeli drugiemu małżonkowi wyraźnie lub niewyraźnie winę przebacza.

§. 208. Małżonkowie o tyle tylko do wspólnego pożycia są obowiązani, o ile w takowem bez niebezpieczeństwa dla duszy, życia lub zbawienia dalej pozostawać mogą. Jeśli jeden małżonek od chrześcijaństwa się odłączy, a jeśli drugiego do odstąpienia wiary katolickiej, do występków lub zbrodni kusie usiłuje, jeśli przez złe obchodzenie się lub zasadzki jego życie lub zdrowie na niebezpieczeństwo naraża, jeśli go dotkliwie przez dłuższy czas krzywdzi, w miarę zaś okoliczności jeśli cierpi chorobę fizyczną, zaraźliwą i długo trwającą, drugiemu małżonkowi na tak długi czas rozdział od stołu i łoża dozwolony będzie, dopóki tenże bez niebezpieczeństwa dla swego wiecznego i doczesnego zbawienia do pożycia małżeńskiego nie będzie mógł powrócić.

§. 209. Małżonek od współmałzonka złośliwie opuszczony może się rozdziału od stołu i łoża na tak długo domagać, dopóki winny nieudowodni dostatecznie gotowości do dalszego pełnienia obowiązków małżeńskich.

§. 210. I z powodu takich postępów obowiązki naruszających, które prawom majątkowym albo dobrej sławie obywatelskiej drugiego małżonka wielki uszczerbek wyrządzają, albo je na bliskie niebezpieczeństwo narażają, może być orzeczony czasowy rozdział od stołu i łoża.

§. 211. Małżonek, chcący otrzymać rozdział, ma udać się poprzednio do swego proboszcza. Ten obie strony przyzwie przed siebie, i przełoży z powagą i łagodnością wszelkie pobudki, jakie prawo boskie i zacność związku małżeńskiego następczą, dla utrzymania w swej mocy pożycia małżeńskiego. Jeśli się pośrednictwo nie powiedzie, wtedy za każdą razą po upływie dni ośmiu przynajmniej usiłowanie to po raz drugi i trzeci ponowione będzie. Trzecie usiłowanie może być jednak zaniechane, jeśli zachodzące rozjątrzenie niezostawia nadziei pomyslnego skutku, albo widoczna jest, że strona powodowa nie może dłużej pozostawać we wspólnem pożyciu bez wystawienia swego wiecznego lub doczesnego zbawienia na bliskie niebezpieczeństwo.

§. 212. Jeśli pozwany nie chce się stawić, proboszcz jest mocen zagnąć go do powolności za pośrednictwem władz świeckich. Według okoliczności oceniać należy, czyli przymuszone stawiennictwo do celu doprowadzić może.

§. 213. Jeśli usiłowania proboszcza będą bezskuteczne, zda o tem sprawę prezesowi sądu małżeńskiego, a jeśli małżonków tylko po dwakroć do stawienia się wzywał, wyrazi dokładnie, dlaczego trzecie usiłowanie zaniechane było. Przyda także wzmiankę, czy i jak dalece wniesiona skarga zdaje się mu być uzasadnioną.

§. 214. W odleglejszych częściach diecezji swojej zamianuje biskup komisarzy, którzy uwładnieni są w razie skarg o rozdział co do stołu i łoża, do przedsięwzięcia dochodzenia, i przyda im pisarza do sporządzania protokołów.

§. 215. Powód może prośbę swą wnieść albo na piśmie albo ustnie do protokołu, bądź w samym sądzie małżeńskim, bądź też do komisarza, w którego okręgu zamieszkuje. Przyczyna, dla której mieni się uprawnionym żądać zniesienia pożycia małżeńskiego, ma być dokładnie wyrażona, przy wymienieniu sposobów dowodzenia. Należy także przytoczyć, jak długo dotąd trwało małżeństwo, a jeśli są z niego dzieci, wskazać ile ich jest i wiek tychże. O ile małżonkowie zamierzają rozdzielić się co do stołu i łoża, mogą albo powinni udać się do kuryi biskupiej, zależeć będzie od decyzji biskupa.

§. 216. Podanie o rozdział złożone będzie w sądzie małżeńskim, który przystąpi do rozpoznania sprawy, jeżeli powody nie są jawnie niedostateczne. Jeżeli postępowanie toczy się ma w siedzibie sądu małżeńskiego, jeden z radców wyznaczony będzie na komisarza instrukcyjnego.

§. 217. Oboje małżonkowie stawić się mają osobiście w celu dochodzenia. Co do rzeczników, ich oświadczeń i twierdzeń, postępować należy według §. 143.

§. 218. Najprzód trzeba się starać doprowadzić sprawę do końca bez właściwego postanowienia dowodowego. Małżonkowie mają być słuchani z osobna, a potem stawieni na przeciw siebie. Każdemu z nich odczytane będą twierdzenia drugiego, jedno po drugim, a to w porządku chronologicznym, albo z uwzględnieniem związku między przyczyną a skutkiem, w którym to przypadku nalegać należy na stanowczą odpowiedź. Jeżeli która strona odwołuje się do dokumentów prywatnych, zapytać należy drugą, czyli uznaje takowe za prawdziwe. Świadkowie przez strony wymienieni, jeżeli przyzwani być mogą, mają być przesłuchani w obecności obu stron, a jeśli potrzeba stawienia małżonkom do oczu.

§. 219. W takowem dochodzeniu przedwstępnem przypuszczone być winny za świadków i takie osoby, których zeznania niestanowiłyby dowodu sądowego, jeżeli przypuścić można, że posiadają dokładną wiadomość co do okoliczności, o które chodzi.

§. 220. Komisarz instrukcyjny mocen jest przesłuchać osoby, od których spodziewa się wyjaśnienia okoliczności nawet wtenczas, kiedy żadna strona nieprzewoła ich za świadków. Czyli mają być małżonkom do oczu stawieni, pozostawia się jego uznaniu.

§. 221. Protokół dochodzenia wstępnego przedstawiony będzie sądowi małżeńskiemu, a jeżeli co do okoliczności, do których się powód odwołuje, wszelka wątpliwość usunięta została, przez zeznanie pozwanego albo przez dokumenta wszelki zarzut wyłączające,

przystąpi się do orzeczenia. W przeciwnym razie, zarządzone będzie postępowanie dowodowe.

§. 222. Powodowi na jego żądanie zakomunikuje się w odpisie podanie pisemne powoda lub protokół co do ustnie wniesionej skargi sporządzony, i wyznaczy się termin do wniesienia odpowiedzi na piśmie lub ustnie do protokołu. W innych przypadkach należy mu odczytać podanie o rozdział i przyjąć do protokołu to, co na obronę małżeńskiego pożycia wnosi.

§. 223. Świadców przeciw małżonkowi zeznających a przeciw którym tenże niewnosi zarzutu, nawet wtenczas dopuścić należy, gdyby zkadinał jako podejrzani i wyłączeni, usunięci być powinni.

§. 224. Jeżeli świadkowie mieszkają w znacznej odległości od miejsca dochodzenia, wówczas w miejscu dokąd w celu przesłuchania łatwiej udaćby się mogli, ustanowiony będzie pomocnik, który o ile można duchownym być powinien. Jeżeli niezamieszkują w diecezyi, wezwany będzie biskup, któremu podlegają, aby zarządził co wypadnie końcem odebrania ich zeznań. Świadców, którzy przebywają niedaleko od siedziby sądu małżeńskiego, zawsze w tymże sadzie słuchani będą.

§. 225. Pytanie projektuje sędzia instrukcyjny przy uwzględnieniu punktów do zapytań, jeżeli takowe strony podały. W odbieraniu przysięgi od świadków zachowane będą przepisy w §. 162 zakreślone.

§. 226. Strony mają być przyzwane do znajdowania się przy odbieraniu przysięgi od świadków; ale nieobecność ich nieprzeszkadza tej czynności. Strony niemogą być obecne podczas słuchania świadków, zeznania zaś przed ukończeniem przesłuchania wyjawiane nie będą.

§. 227. Znaców których zdanie byłoby potrzebne, obiera sędzia instrukcyjny; co do zarzutów przeciw nim wniesionych rozstrzyga sąd małżeński. Od znaców należy odebrać przysięgę, jeżeli się już poprzednio przysięgą na urząd swój niezobowiązali do sumiennosci w zdaniach swoich.

§. 228. Zgodne zdanie dwóch przysięga zobowiązanych i zupełnie wiarogodnych świadków, tudzież zgodne zdanie dwóch z rzetelności znanych, bezstronnych i względnie przysięga zobowiązanych znaców, stanowi dowód zupełny co do okoliczności będącej przedmiotem zeznania lub zdania.

§. 229. Cudzołostwo w sprawie o rozdział co do stołu i łoża dostatecznie jest udowodnione przez przypuszczenia, które w nader wysokim stopniu są prawdopodobne. Co do okoliczności na których się opierają podobne przypuszczenia, dowód ustanowiony będzie podług przepisów postępowania co do występków.

§. 230. Protokół przesłuchania świadków będzie stronom albo odczytany albo w odpisie udzielony; jeśli znawcy dawali zdanie, o osnowie jego będą również strony zawiadomione.

§. 231. Następnie wezwani będą oboje małżonkowie, aby się oświadczyli co do zeznań świadków lub opinii znaców. Jeżeli przedstawiają nowe dokumenta lub nowe dowody, zamiast dokumentów przy dochodzeniu za wątpliwe uznanych, wysłuchać należy co do tego stronę przeciwną.

§. 232. Wyznanie małżonka, przeciw któremu wniesiona skarga o rozdział, stanowi dowód zupełny.

§. 233. Sąd małżeński rozstrzygnie, czyli przysięga uzupełniająca ze strony małżonków ma być dopuszczoną, czyli przysięga stanowi jedynemu z nich wskazaną lub dozwoloną być ma. W tej mierze prawidłem jest, że w powszechności tylko wtedy przysięga stronom ma miejsce, jeśli niepozostaje żaden inny sposób wyświecenia prawdy, i że wzruszenie namiętne, jakie zwykle bywa w sprawach małżeńskich, przybliży niebezpieczeństwo krzywoprzysięstwa.

§. 234. Jeżeli małżonek pozwany nie stawia się za przyzwaniem, postępować należy według przepisów podanych w §. 145.

§. 235. Kiedy skarga opiera się na złośliwym opuszczeniu, wyznaczyć należy nieobecnemu termin zaraz przy pierwszym przyzwaniu, a to stosownie do odległości i jakości środków komunikacyjnych. Jeśli pobyt jego niewiadomy, pozwany będzie przez pisma publiczne, a termin oznaczy sąd małżeński po rozważeniu wszelkich okoliczności.

§. 236. Jeżeli strona powodowa utrzymuje, że nie może dłużej pozostawać w pożyciu małżeńskim bez narażenia się na wielkie niebezpieczeństwo zbawienia duszy, albo życia i zdrowia, pozwany zaś ma obowiązek w razie rozdziału prawnie oznaczonego mieć staranie o przyzwóite utrzymanie drugiego małżonka, sąd małżeński rozważy, czy zachodzą dostateczne powody do przedwstępnej w tej mierze zarządzenia. Jeśli decyzja zapadnie w sposób twierdzący, należy wezwać sąd świecki, aby stronie powodowej na koszt pozwanego oddzielne miejsce zamieszkania i przyzwóite utrzymanie tymczasowo wyznaczył.

(Dokończenie nastąpi).

Hiszpania.

(Depesza z 10. listopada.)

Depesza z Madrytu z 10. listopada donosi: Rząd postanowił ukończyć roboty przy Puerto del Sol. — Administracyjny sąd rozjemczy zawiesza swoją czynność. — Jenerał Cotomer został mianowany komendantem w Portorico. — Biskupi dostali upoważnienie rozpisania konkursu na wszystkie opróżnione plebanie. — Okolnik w sprawie druku zakazuje wszelkie rozprawy w kwestjach religijnych i co do zagranicznych monarchów, i zabrania wynurzać się z dążności socjalizmu, zagrażających własności i dobrem oby-

czajom. — Względem Kortezów nierozstrzygnięto nic jeszcze. — Wszędzie panuje spokój.

Anglia.

(Legia niemiecka odchodzi na Przylądek.)

Londyn, 10. listopada. Z Portsmouth miało przedwczoraj odpłynąć 11.000 ludzi z angielsko-niemieckiej legii na przylądek dobrej nadziei.

Francya.

(Strój Gwidów. — Przebudowanie prefektury policyi. — Sprzedaż lasów w Neuilly.)

Paryż, 11. listopada. Korpus Gwidów otrzymał przepyszne zielone dolmany obsadzone astrachanem. — Zabudowania prefektury policyi, wzniesione po największej części przy końcu 13. wieku, mają być wkrótce rozebrane. Od dwóch dni zajmują się fotografowie zdejmowaniem widoku tych części, do których wiążą się wspomnienia historyczne lub też jakaś osobliwość architektoniczna. — Jutro odbędzie się znowu na ratuszu publiczna sprzedaż ośmnastu losów dawnego parku Neuilly.

Niemce.

(Wyroki w sprawie powstania z r. 1848. — Sejm pruski zwołany.)

Frankfurt n. M., 8. listopada. Temi dopiero dniami ogłoszono wyrok pewnej liczbie osób, które 18. września 1848 miały udział w budowaniu barykad. Niektórzy z obwinionych zasądzeni do trzech lat więzienia, inni zaś mniej winni uwolnieni zostali w ciągu tego roku.

— Na mocy najwyższego rozporządzenia z 11. listopada zbiora się na dniu 29. listopada w Berlinie obydwie izby sejm pruskiego, to jest senat i izba deputowanych.

Szwecya i Norwegia.

(Rocznica zjednoczenia Szwecyi i Norwegii. — Otwarcie sejm. — Zwołany i ulepszenia w ustawach i administracji.)

Sztokholm, 5. listopada. Wczoraj, w rocznicę zjednoczenia Szwecyi z Norwegią dawano zwykłe salwy działowe z baterii na Skopsholmen (wyspie okrętowej).

— Mowa od tronu, którą Jego Mość Król Szwecyi otworzył na dniu 23. paźdź. sejm w Sztokholmie, zapowiada ważne ulepszenia w stosunkach materialnych i religijnych, które otrzymawszy potwierdzenie ze strony sejm, mogą sprawić epokę w dziejach północnej Europy.

We względzie materialnym ma nastąpić przedewszystkiem utworzenie obszernego systemu kolei żelaznych i reforma stosunków celnych. W sprawie kościoła zaś wyraził Jego Mość Król zamiar, znieść wszelkie ustawy tamujące wolność wyznania i obrządków religijnych. Jak wiadomo, ustawy szwedzkie godziły bardzo dotkliwie na kościół katolicki i zawierały rozmaite barbarzyńskie zakazy i postanowienia karne. Ten zamiar więc Króla i jego rządu, by w sprawie tak świętej uczynić zadość słusznym wymaganiom, powita bez wątpienia cała Europa z szczerą wdzięcznością i nadzieją, że także reprezentanci narodu szwedzkiego przyłączą się do zbawicunych i mądrych intencji swego monarchy.

Rosya.

(Rozporządzenie względem liverunków dla wojska. — Składka na ementarz sebastopolski.)

Petersburg, 5. listopada. Ministerjum wojny ogłosiło ważne rozporządzenie. Każdego roku zawierają w jesieni umowy względem wielkich dostaw żywności dla armii; zamożni liveranci zjeżdżają się natenczas na pewne miejsca, a najmniej żądający dobija targu. Rząd zamierzał już dawniej zobowiązać większych posiadaczy gruntowych, a mianowicie szlachtę majątną do tych liverunków, sądząc przy tem, że się to przyczyni do lepszego gospodarstwa wiejskiego, jeśli dostawy te odbywać się będą bez pośredników; usiłowania te jednak nieotrzymały skutku pożądanego z przyczyny obojętności szlachty. Dla większego teraz ułatwienia w tym względzie, i dla oszczędzenia szlachcie podróży do miast, gdzie się umowy o dostawę zawiera, polecono teraz, by komisarze rządowi jeździli po wsiach i zboże zakupywali, i dopiero w takim razie, gdyby niezebrano tym sposobem potrzebnej ilości zboża przyjęta być ma dawniejsza metoda dostawy.

J. M. Cesarz subskrybował 5000 r. sr. do składki, którą kilka pułków niegdyś w Krymie będących rozpoczęło i całą armię do niej wezwało, a to w zamiarze upiększenia ementarza w północnej stronie Sebastopola, wystawienia pomników poległym i wzniesienia kaplicy św. Mikołajowi.

Turcya.

(Mianowanie Reszyda Baszy. — Wręczenie orderu podwiązki. — Opatrzanie Kandytów. — Wyroki sądowe w Albanii. — Doniesienia z Kaukazu.)

Do Marsylii nadeszły wiadomości z Konstantynopola z 3. listopada. Mianowanie Reszyda Baszy wielkim wezyrem przyjęto z wielką radością, gdyż wszyscy spodziewają się po nim, że zdoła załatwić zachodzące trudności. Sułtan oznajmił mu to mianowanie w najlaskawszych wyrazach. — Lord Redcliffe doręczył Sultanowi order podwiązki z taką samą uroczystością, z jaką odbyło się w Londynie doręczenie tego orderu Cesarzowi Francuzów. — Sułtan ofiarował admirałowi Lyons w dowód szczególnej łaski kosztowną szablę honorową z brylantami, a oprócz tego nadał jemu i panu Lytton Bulwerowi order Medzidie. — Spustoszenia, jakie zrządziło

ostatnie trzęsienie ziemi na wyspie Kandy, wzruszyły tak mocno Sultana, że rozkazał natychmiast nieść wszelką pomoc biednym mieszkańcom tamtejszym i wyprawił z Konstantynopola do Kaney okręt z wszelkiego rodzaju żywnością. — Wstępne roboty nad koleją żelazną z Warny do Ruszczuku odbywają się z wielką gorliwością. — Nowy mieszany trybunał sądowy w Albanii skazał na śmierć znaczną liczbę rozbójników i pościnane ich głowy wystawił na widok publiczny. — Armia syryjska została pomnożona na 30.000 ludzi. — Z Kaukazu nadeszły wiadomości z 25. października. Według doniesienia w *Journal de Constantinople* stoi Sefer Basza w 25.000 ludzi obozem w Sudżaku; twierdze i wieże są zawsze jeszcze w ręku Czerkiesów.

Dzisiejszą pocztą nieotrzymaliśmy żadnych dzienników.

Kurs lwowski.

Dnia 17. listopada.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	4	53	4	56
Dukat cesarski	4	57	5	—
Półimperyal zł. rosyjski	8	33	8	36
Rubel srebrny rosyjski	1	39	1	40
Talar pruski	1	33 1/2	1	35
Polski kurant i pięciozłotówka	1	13	1	14
Galic. listy zastawne za 100 złr.	80	30	81	—
Galic. listy zastawne za 100 złr.	73	36	74	—
5% Pożyczka narodowa	82	15	83	—

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 17. listopada.

	złr.	kr.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po	—	—
„ przedał „ „ 100 po	80	54
„ dawał „ „ za 100	80	24
„ żądał „ „ za 100	—	—
Wartość kuponu od 100 złr.	1	30 1/2

Wiedeński kurs papierów.

Dnia 14. listopada.

	za sto	w przecięciu
Obligacje długu państwa 5%	80 3/4	80 3/4
detto pożyczki narod. 5%	83	83
detto z r. 1851 serya B. 5%	—	—
detto z r. 1853 z wypłatą 5%	—	—
Obligacje długu państwa 4 1/2%	70	70
detto 4 1/2%	—	—
detto z r. 1850 z wypłatą 4%	—	—
detto 3%	—	—
detto 2 1/2%	—	—
Pożyczka z losami z r. 1834	—	—
detto 122 3/4	122 3/4	
detto 106 106 1/4	106 1/4	
Obl. wiedz. miejskiego banku 2 1/2%	—	—
Obl. lomb. wen. pożyczki z r. 1850 5%	—	—
Obl. indemn. Niż. Austr. 86 1/4	86 1/4	
detto galicyjskie i węgierskie 74 74 1/4	74 1/4	
detto krajów koron. 81 3/4 7/8 83	82 1/4	
Akcyje bankowe 1030 1040	1038	
Akcyje n. a. Tow. eskp. na 500 złr.	—	
Akcyje c. k. uprz. Tow. kred. dla hand. i przem. 309 1/4 308 1/2 310 3/4	309 1/2	
Akcyje kolei żel. Ces. Ferdynanda na 1000 złr. 2525	2525	
Akcyje kolei żel. Glognickiej na 500 złr.	—	
Akcyje kolei żel. Edynburgskiej na 200 złr.	—	
Akc. kol. Budziń.-Lincko-Gmundz. na 250 złr.	—	
Akcyje Dunajskiej żeglugi parowej na 500 złr. 578 580	579	
Akcyje austr. Lloyd'a w Tryeście na 500 złr. 417 1/2	417 1/2	
Galic. listy zastawne po 4% na 100 złr.	—	
Renty Como	—	

Wiedeński kurs weksłów.

Dnia 14. listopada.

	w przecięciu
Amsterdam za 100 holl. złotych	2 m.
Augsburg za 100 złr. kur.	107 3/8 1/4 uso.
Frankfurt n. M. za 120 fl. na stopę 24 1/2 fl. 106 1/2 1/2	3 m.
Genua za 300 lire nowe Piemont.	2 m.
Hamburg za 100 Mark. Bank. 79 78 3/4	2 m.
Lipsk za 100 talarów	2 m.
Liwna za 300 lire toskań. 106 l.	2 m.

	za sto	w przecięciu
Londyn za 1 funt. sztrl.	10-23 22 20 1/2 21 1/2	10-21 1/2 3 m.
Lyon za 300 franków	—	2 m.
Medyolan za 300 lire austr.	—	2 m.
Marsylia za 300 franków 123 3/4	123 3/4	2 m.
Paryż za 300 franków	124 1/4 1/8 1/4	2 m.
Bukareszt za 1 złoty Para 259 l.	259 31	T. S.
Konstantynopol za 1 złoty Para 467	467	T. S.
Cesarskie dukaty 10 1/8	10 1/8	Agno.
Dukaty al marco	—	Agio.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 17. listopada.

Oblig. długu państwa 5% 80 1/16; 4 1/2 —; 4% —; 4% z r. 1850 — 3% —; 2 1/2% —. Losowane obligacje 5% —. Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z r. 1839 —. Wiedz. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akcyje bank. 107 1/2. Akcyje kolei półn. 253 1/2. Glognickiej kolei żelaznej —. Oedenburskie —. Budwajskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 586. Lloyd —. Galic. listy zast. w Wiedniu —. Akcyje niższo-austr. Towarzystwa eskomptowego à 500 złr. 570 złr. Amsterdam l. 2 m. —. Augsburg 107 3 m. Genua — l. 2 m. Frankfurt 105 1/2 2 m. Hamburg 78 3/4 2 m. Liwna — l. 2 m. Londyn 10 — 20. 2 m. Medyolan —. Marsylia 123 3/4. Paryż 124. Bukareszt —. Konstantynopol —. Smyrna —. Agio duk. ces. 10. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —; lit. B. — Lomb. — 5% niż. austr. obl. indemn. —; innych krajów koron. 74 5/16. Renty Como. —. Pożyczka z r. 1854 107. Pożyczka narodowa 83 1/16. C. k. austr. akcyje skarb. kolei żelaz. po 500 fr. 317 fr. Akcyje c. k. uprzywil. zakładu kredyt. 316. Hypotekar. listy zastawne —. Akcyje zachodniej kolei żelaznej 205 1/4.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 17. listopada.

Hr. Fredro Hen., z Rzeszowa. — Baron Buol Bernburg Wojc., c. k. szambelan i starosta obw., z Wiednia. — Br. Bruckmann Ksawery, z Wołoszczy — PP. Zalewski Leon, z Kolbajowiec. — Szymanowscy Franc. i Szymon, z Spasowa. — Sozański Celestyn, z Błażowa. — Strzelecki Eug., z Wyrowa. — Philipp Franc., c. k. przełożony pow., z Komarna. — Fox Roman, z Łapanowa.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 17. listopada.

JE. hr. Mier Henryk, c. k. szambelan, do Buska. — Hr. Krasicki Edw., do Dembicy. — PP. Finger Sylw., c. k. kom. woj., do Złoczowa. — Falkenberg, c. k. major, do Brzeżan. — Kostin, c. k. rotmistrz, do Czerniowiec. — Paluszyński Józef, do Wichy. — Łodyński Hieron. i Duniecki Józef, adw. kraj. do Milatyna. — Możarowski Antoni, do Witkowa. — Białobrzeski St., pens. c. k. radca apell., do Dwidziłowa. — Bromirski Michał, do Rusina. — Höhendorf Eust., do Bara. — Janicki Wiktor, do Ostrzewa. — Łucki Adam, do Sarn.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie dnia 15. i 16. listopada.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6. god. zrana	323.76	0.0°	79.0	zachodni	śl. pochmurno
2. god. popoł.	324.36	+ 2.4°	76.6	„	śl. śnieg
10. god. wiecz.	325.09	— 1.4°	92.0	„	śl. pogoda
Wysokość śniegu 4...					
6. god. zrana	325.74	— 1.0°	85.2	zachodni	śl. pogoda
2. god. popoł.	325.94	+ 1.8°	67.2	„	„
10. god. wiecz.	326.30	— 1.5°	89.0	„	„

TEATR.

Dziś: W wiliu uroczystości Imienin Najjaśniejszej Cesarzowej przy rżęsiem oświetleniu zewnętrznej widowni, opera niem.: „Die beiden Foscari.“
Jutro: Przedstawienie polskie: „Ruy Blas.“ Dramat z francuskiego Wiktora Hugo w 5 aktach. (Pierwszy występ panny Michaliny Nowickiej.)
We czwartek: Na korzyść reżysera sceny niemieckiej p. Wilhelma Keller przedst. niem.: „Nelly oder die Wanderungen.“

KRONIKA.

Wkrótce ma nastąpić geometryczny pomiar Wiednia. Według ostatnich pomiarów tworzy miasto z przedmieściami owalne koło; cała długość jego od linii St. Marx aż do linii Nussdorf wynosi 3250 sążni, szerokość zaś od końca Jägerzeile aż do linii Gempendorf 2650 sążni; zatem wynosi cała powierzchnia wewnątrz linii prawie 8,612.000 sążni kwadratowych. Linia mierzy 7080 sążni, ale ciągnie się tylko od południowej strony miasta aż do brzegu Dunaju, z północnej strony tworzy sam Dunaj naturalną granicę. Długość obwodu wszystkich przedmieść wynosi 13.800 sążni czyli 3 1/2 mil niemieckich.
 — Pruska korespondencja staje w obronie za gołębiami i mówi: Z wielu stron utrzymują, że tak dzikie jak i swojskie gołębie przynoszą raczej pożytek niż szkodę niwom zasianym. Przez cały bowiem rok z wyjątkiem tego czasu, kiedy śnieg ziemię pokrywa, zbierają nietylko ziarna niedobrze podczas siejby zawłócone lub też podczas żniw wytrzesione, a któreby i tak marnie i bezu-

żytecznie zgnily, lecz nadto wytopiają niezmierną ilość nasion, z którychby się chwast i burzany rozpleniały. By gołębie nie robiły zresztą żadnej szkody podczas siejby, należy je przez dni 14 trzymać w zamkniętych gołębnikach, lub im przez ten czas podawać karmię obfitą na podwórzu. Rolnicy belgijscy ocenili już dawno pożyteczność trzymania licznych gołębi i budują osobne dla niw gołębniki.
 — W Paryżu zapowiedziały temi dniami olbrzymie plakaty otworzenie nowej kawiarni „Grand Cafe Parisien“, u wnijscia do dzielnicy Fauborg du Temple; zaleca się miejscem na 6000 siedzących gości i 86 bilardami.
 — (Godziny śmierci.) Według wykazów lekarskich umiera w ciągu tego roku w Wiedniu większa część ludzi o godzinie 5., 8. lub dziesiątej. Przyczynę tego upatrują w zmianach elektryczności, magnetyzmu i barometru.